

УДК 351.86:336.14

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V55(2026)-21

Курепін В. М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет, Миколаїв, Україна

ORCID: 0000-0003-4383-6177

e-mail: kypins@ukr.net

Механізм фінансування та громадської участі в забезпеченні заходів безпеки на локальному та регіональному рівнях

Анотація. Дослідження присвячене аналізу механізмів фінансування безпекових ініціатив на різних рівнях управління у громадах. Розглянуто особливості планування та включення безпекових проєктів до місцевих і обласних бюджетів, а також до державних програм, зокрема через Державний фонд регіонального розвитку. Визначено роль громадського бюджету, програм підтримки соціальних ініціатив та механізмів соціального замовлення у забезпеченні фінансової підтримки безпекових заходів. Особлива увага приділена процедурі обґрунтування ініціатив, включаючи оцінку запитів громади, аналіз ризиків і вигод, а також розрахунок бюджетних потреб проєктів. Проаналізовано можливості залучення додаткових ресурсів через донорські програми та приватне партнерство. На основі проведеного аналізу сформульовано рекомендації щодо ефективного планування та реалізації безпекових ініціатив у рамках бюджетного процесу.

Ключові слова: безпекові ініціативи; громади; бюджет; програми підтримки; процедури обґрунтування; запит громад; додаткові ресурси; державна підтримка; ефективне планування.

Kurepin Viacheslav, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Methods of Professional Education, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Mechanisms of Financing and Public Participation in Implementing Security Measures at the Local and Regional Levels

Abstract. Introduction. The study focuses on analyzing mechanisms for financing security initiatives at various levels of governance in communities. It examines the features of planning and incorporating security projects into local and regional budgets, as well as state programs, particularly through the State Fund for Regional Development. The role of the public budget, programs supporting social initiatives, and social procurement mechanisms in providing financial support for security measures is identified. Particular attention is paid to the procedure for justifying initiatives, including assessing community requests, analyzing risks and benefits, and calculating project budget requirements.

Purpose. The aim is to examine the mechanisms of financing and public participation in implementing security measures at the local and regional levels, and to determine their role in enhancing the effectiveness of security policy implementation. The study analyzes modern approaches to budgetary support for security initiatives, and explores the potential of public participation tools, including public budgets, social procurement, and civic initiatives, in the implementation of security measures. Attention is also given to identifying ways to improve interactions among local governments, state institutions, and the public to enhance the efficiency of financing and implementing security programs.

Results. The study finds that effective implementation of security initiatives requires community-supported proposals, including surveys, risk-benefit assessments, and substantiated financial calculations, granting them the status of full-fledged public projects. Incorporating these initiatives into dedicated budget programs approved by local government bodies, or amending existing programs, ensures funding. Additional financing sources include donor programs, public-private partnerships, and the State Fund for Regional Development. Budget calculations are crucial to justify costs and support effective planning.

Conclusions. Successful implementation of security initiatives at local and regional levels depends on structured planning, active public participation, and coordination between local governments, state institutions, and communities. Recommendations include early lobbying of proposals, inclusion in targeted budget programs, utilization of public participation tools, and engagement of external funding sources to ensure sustainability and efficiency.

Keywords: security initiatives; communities; budget; support programs; justification procedures; community requests; additional resources; state support; effective planning; public-private partnerships.

JEL Classification: M11.

¹Стаття надійшла до редакції: 23.02.2026

Received: 23 February 2026

Постановка проблеми. Забезпечення безпеки на локальному та регіональному рівнях є одним із ключових завдань сучасного публічного управління. Водночас ефективна реалізація безпекових ініціатив часто ускладнюється недостатнім фінансовим забезпеченням, розпорошеністю джерел фінансування та низьким рівнем узгодженості між бюджетним процесом і потребами громади. Відсутність чітко визначених механізмів планування, включення та контролю фінансування безпекових проєктів знижує ефективність заходів, спрямованих на покращення безпекової ситуації. Ці проблеми обумовлюють необхідність наукового аналізу існуючих підходів до бюджетування безпекових ініціатив, визначення ефективних моделей інтеграції таких ініціатив у місцеві та регіональні програми, а також розробки рекомендацій щодо оптимізації механізмів фінансування та планування безпекових проєктів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасному науковому дискурсі питання бюджетного забезпечення безпекових ініціатив розглядається в контексті ширших досліджень бюджетної безпеки та фінансової стійкості органів місцевого самоврядування. Зокрема, у працях Шибаніної О.В., Сіренка Н.М., Полторака А.С. бюджетна безпека аналізується в умовах децентралізації з акцентом на залежність територіальних громад від міжбюджетних трансфертів та на проблеми, що виникають у процесі посилення їх фінансової автономії. У наукових дослідженнях також простежується інтерес до удосконалення методичних підходів до оцінювання бюджетної безпеки: зокрема, Сухоруков А.Л. та Олійник Т.Г. розробили більш чутливий аналіз, який інтегрує як зовнішні, так і внутрішні ризики, що впливають на стан місцевих бюджетів.

У дослідженнях, присвячених формуванню місцевих бюджетів в умовах воєнного стану, виявлено додаткові ризики, пов'язані зі збалансуванням доходної та видаткової частин бюджету, які безпосередньо впливають на здатність громад фінансувати соціальні та безпекові програми. Водночас питання джерел ресурсів для безпечного та інклюзивного розвитку територіальних громад у сучасних працях розкривається через призму проєктного та грантового фінансування. Так, Ключник А.В., Прогонюк Л.Ю. та Галунець Н.І. підкреслюють значення зовнішніх фінансів для створення безпечного та сталого інклюзивного середовища у громадах.

Крім того, у практичних дискусіях та аналітичних доповідях фахівці (Гончаренко І.В., Коваленко Г.В., Пархоменко О.Ю. та інші) детально описують механізми залучення бюджетних коштів на безпекові ініціативи, зокрема через програмне бюджетування, процедури лобювання, планування та обґрунтування необхідності таких витрат. Таким чином, остання наукова та прикладна література вказує на важливість

інтеграції безпекових ініціатив у загальні бюджетні механізми громад, наголошує на необхідності системного підходу до оцінки бюджетної безпеки та пропонує шляхи мобілізації ресурсів через традиційні бюджети, грантові джерела та інституційні інновації.

Напрямок науки про державне управління бюджетною безпекою представлений поодинокими працями науковців: Іваненко В.С., Іваненко Т.Я., Кушнірук В.С., Христенко О.А. Віддаючи належне науковим здобуткам попередників, варто зазначити відсутність теоретичного підґрунтя та методологічних засад державного управління бюджетною безпекою, а також відсутність системних спроб побудови механізмів такого управління. Усе вищезазначене підтверджує актуальність обраної тематики дослідження та своєчасність проведеного аналізу.

Формулювання цілей дослідження. Сучасний етап економічного розвитку України характеризується посиленням усвідомлення значущості збалансованого розвитку кожного регіону та кожної територіальної громади. У цьому контексті ключова роль належить органам місцевого самоврядування, які володіють конституційно закріпленими повноваженнями щодо виконання власних та делегованих функцій. Основним завданням місцевих органів управління є забезпечення повного та якісного надання громадських послуг населенню територіальних громад, що сприяє підвищенню добробуту та якості життя в межах відповідного адміністративно-територіального утворення. Вирішальним фактором реалізації цього завдання є рівень фінансового забезпечення громади, що передбачає наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів, раціональне використання всіх можливостей їх мобілізації та забезпечення ефективності їх застосування.

Метою дослідження є всебічне теоретико-методологічне обґрунтування та практична оцінка механізмів бюджетування безпекових ініціатив, спрямованих на підвищення ефективності планування, розподілу та використання фінансових ресурсів у сфері національної безпеки. Дослідження покликане визначити оптимальні підходи до формування бюджетних рішень у секторі безпеки та оборони з урахуванням ризиків, ресурсних обмежень та актуальних безпекових викликів, а також розробити рекомендації щодо удосконалення процедур забезпечення прозорості, результативності та стратегічної узгодженості бюджетних витрат.

Для досягнення поставленої мети передбачено реалізацію таких дослідницьких завдань: уточнення теоретичних засад бюджетування безпекових ініціатив та визначення особливостей їх фінансового забезпечення в умовах сучасних безпекових викликів; оцінювання існуючих механізмів планування, розподілу та контролю бюджетних ресурсів, спрямованих на реалізацію безпекових заходів; виявлення ключових факторів, що впливають на ефективність бюджетування в безпековій сфері;

формулювання практичних рекомендацій щодо удосконалення процедур бюджетного забезпечення безпекових ініціатив з урахуванням принципів прозорості, результативності та стратегічної відповідності.

Результативність функціонування територіальних громад визначається інтенсивністю їх економічного розвитку, що забезпечується як раціональним використанням наявних ресурсів, так і пошуком нових джерел надходжень, впровадженням інноваційних підходів та застосуванням передового управлінського і організаційного досвіду. Підвищення ефективності використання всіх видів місцевих ресурсів, стимулювання підприємницької активності та розвиток інфраструктури формують необхідні передумови для фінансового забезпечення розвитку територіальної громади. Така концепція узгоджується з державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки, відповідно до якої державна регіональна політика ґрунтується на комплексному територіальному підході, що розглядає територію як об'єкт із притаманним їй специфічним комплексом соціальних, просторових, екологічних та економічних характеристик [1, с. 6].

Виклад основного матеріалу дослідження.

Безпека в межах територіальних громад є багатовимірним соціальним явищем, що по-різному інтерпретується та оцінюється їх мешканцями [2, с. 10]. У традиційному розумінні вона пов'язується насамперед із механізмами забезпечення громадського порядку, зокрема діяльністю муніципальної поліції та варти, функціонуванням поліцейських постів та громадських формувань. Водночас поняття безпеки охоплює також дорожню безпеку, належне освітлення вуличного простору та створення інклюзивного середовища для осіб з інвалідністю.

До безпекових складових дедалі частіше відносять і застосування інноваційних рішень у сфері екологічної політики, серед яких термомодернізація та термосанация будівель, впровадження енергоощадних технологій та проведення енергоаудиту, удосконалення системи поводження з відходами, управління водопостачанням та водовідведенням, а також реалізацію заходів цивільного захисту.

Для забезпечення коректного тлумачення подальших положень доцільно попередньо погодити ключові терміни. У цьому контексті бюджетування розглядається як цілеспрямований процес визначення обсягу та структури видатків [3, с. 122], необхідних для здійснення певного виду діяльності, із подальшим забезпеченням їх покриття наявними бюджетними ресурсами.

Під безпековою ініціативою розуміється будь-який задум, пропозиція чи проект, спрямовані на формування в межах територіальної громади безпечного середовища для її мешканців. Зміст таких

ініціатив може охоплювати широкий спектр заходів [4, с. 799]: від організації системи роздільного збирання відходів, удосконалення вуличного освітлення та впровадження відеоспостереження до модернізації тротуарної інфраструктури, забезпечення інклюзивного доступу, організації курсів самооборони для жінок, підвищення компетентності поліцейських у жестовій мові та застосування принципів гендерної орієнтації.

Постає завдання визначити, як перетворити таку ініціативу на життєздатний проект, здатний консолідувати уповноважених суб'єктів та зацікавлені групи, привернути громадську увагу, заручитися підтримкою більшості та забезпечити фінансування з боку громади. Важливо враховувати, що навіть концептуально бездоганна ініціатива не отримає бюджетної підтримки за відсутності підтвердженого громадського запиту. Йдеться не про декларативну ідею, а про обґрунтування, ретельно спроектованого та фінансово прорахованого документу [5, с. 11].

Попри те, що окрема особа здатна ініціювати важливі зміни, ефективність розв'язання безпекових проблем істотно зростає завдяки колективній взаємодії. У разі появи ідеї, спрямованої на підвищення рівня безпеки в громаді, необхідно розпочати з формування кола прихильників. Пошук однодумців, які поділяють розуміння сутності проблеми та її значущості [6, с. 117], є важливим етапом, адже підсумкове рішення ухвалюватиметься органами влади, які охоче реагують на консолідовану позицію громади. Залучити всіх мешканців до обговорення практично неможливо, проте на початковому етапі достатньо невеликої групи – навіть двох чи трьох осіб – щоб розпочати первинні консультації та вести діалог із іншими зацікавленими сторонами.

Безпекова ініціатива повинна спиратися на реальну та суспільно значущу проблему, актуальну для конкретної громади [7, с. 132]. Для цього важливо з'ясувати, які саме питання викликають занепокоєння не лише у вас особисто, а й у мешканців відповідного району, мікрорайону чи всієї громади. Безпосереднє спілкування із сусідами дає змогу окреслити спектр проблем, що впливають на відчуття безпеки різних груп населення.

Ефективним інструментом на цьому етапі може стати громадське опитування, яке дозволяє швидко та з мінімальними витратами виявити сутність проблеми, оцінити ставлення мешканців до неї, визначити їхні уявлення щодо можливих шляхів її розв'язання та водночас розширити коло прихильників ініціативи.

Під час формування опитування доцільно окреслити основні питання, що, на думку мешканців громади, є пріоритетними у сфері безпеки, але залишити простір для відкритих відповідей, адже реальні потреби мешканців можуть відрізнятися від попередніх припущень. Залучення волонтерів або

активних громадян до проведення опитування підвищує його охоплення та репрезентативність [8, с. 49], а збільшення кількості респондентів забезпечує більш переконливі та статистично значущі результати.

Визначення пріоритетності є необхідним етапом подальшої роботи, оскільки саме воно дає змогу зосередити зусилля на найбільш значущих безпекових питаннях, виявлених у ході опитування. Для цього доцільно організувати спільне обговорення [9, с. 442] з однодумцями та іншими зацікавленими учасниками процесу. Проведення зборів на рівні мікрорайону, вулиці чи села створює можливість безпосереднього обміну думками, а процедура голосування під час зустрічі дозволяє визначити пріоритетні завдання та окреслити можливі шляхи їх вирішення.

Ефективною стратегією є концентрація на обмеженій кількості найважливіших проблем та попереднє напрацювання варіантів їх розв'язання, оскільки звернення до органів влади має бути підкріплене чіткими пропозиціями та погодженими очікуваннями громади. Формалізація результатів шляхом фіксації прийнятих рішень у протоколі підсилює відчуття відповідальності учасників за спільні дії та уможливує використання цього документа як аргументу під час конструктивних перемовин із представниками влади.

Для підвищення обґрунтованості безпекової ініціативи важливо спиратися на достовірні дані, адже чим більше підтверджених фактів засвідчує існування проблеми, тим більш переконливими є аргументи на користь її розв'язання. Актуальність питання має підтверджуватися перевіреною та документованою інформацією [10, с. 136]. Ефективним інструментом у цьому контексті є звернення з інформаційними запитам до органів влади з метою отримання статистики, наприклад щодо дорожньо-транспортних пригод у темну пору доби на неосвітлених вулицях, випадків травмування на неочищених зимових тротуарах чи фактів хуліганських дій у зоні покинутих будівельних майданчиків. Такі дані створюють доказову базу, яка суттєво підсилює позицію громади.

Не менш важливим є формування партнерських зв'язків та пошук однодумців серед інституцій, відповідальних за забезпечення безпеки на місцевому рівні. До таких суб'єктів належать органи місцевого самоврядування та їх структурні підрозділи [11, с. 20], національна поліція, державна служба надзвичайних ситуацій, служби швидкої медичної допомоги, комунальні аварійні служби, муніципальна варта, громадські формування, органи самоорганізації населення та об'єднання співвласників багатоквартирних будинків. Для налагодження співпраці доцільно ініціювати особисті зустрічі та прямі консультації з посадовими чи відповідальними особами.

Ефективність взаємодії підвищується, коли чітко визначено орган, компетентний у вирішенні

конкретної проблеми, що зазвичай належить до сфери відповідних структур місцевої влади. Конструктивний діалог має базуватися на пошуку рішень, а не на політичних суперечках чи персоналізації відповідальності. Корисним є також визначення та систематизація кола зацікавлених сторін – стейкхолдерів [12, с. 90]. Це можуть бути депутати місцевих рад, підприємці, фермери або шановані в громаді особи. Склад такого переліку змінюватиметься залежно від цільової аудиторії та змісту ініціативи, однак його формування дозволяє більш ефективно вибудовувати маршрути взаємодії та підтримки.

На етапі підготовки обґрунтування доцільно проаналізувати ризики, потенційні втрати та можливі вигоди, що можуть виникнути як у разі вирішення проблеми, так і в разі її ігнорування. Важливо визначити, які витрати зазнає громада у разі відсутності належного реагування як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Йдеться про фінансові втрати, людські та матеріальні збитки, а також нематеріальні наслідки, що можуть негативно впливати на якість життя населення.

Аргументація має спиратися на кількісні показники: розрахунок необґрунтованих бюджетних витрат, що виникають через нерозв'язання проблеми, а також прогноз економії коштів та ресурсів у разі вчасного впровадження відповідних змін. На основі отриманих даних слід підготувати змістовну та фінансово обґрунтовану пропозицію для компетентних органів, у якій викладено ключові висновки та рекомендації.

Наступним кроком є пошук ресурсів для реалізації безпекової ініціативи [13, с. 257]. До основних джерел її фінансового забезпечення належать кошти державного, обласного та місцевих бюджетів, тоді як додатковими каналами фінансування можуть виступати гранти донорських організацій, внески бізнесу та приватні ресурси. Самостійна ініціативність у пошуку фінансування підвищує шанси на успішну реалізацію проєкту та сприяє зміцненню партнерських зв'язків у громаді.

Пошук ресурсів для реалізації безпекового проєкту є важливим етапом, проте перед його початком доцільно зосередитися на розумінні особливостей бюджетування безпекових ініціатив. Недостатнє знання механізмів функціонування бюджетних коштів та базових принципів бюджетного процесу може призвести до того, що навіть якісно підготовлена пропозиція буде відхилена ще на початковій стадії подання через некомпетентність ініціаторів.

У зв'язку з цим важливо розглянути питання включення необхідних видатків до місцевих бюджетів [14, с. 9]. Бюджетні ресурси використовуються виключно в межах визначених процедур: вони мають бути попередньо заплановані в бюджеті, спрямовані на виконання відповідних бюджетних програм, які містять конкретизований перелік заходів, що

допускаються до фінансування. Розроблення таких програм та визначення їхніх заходів здійснюється фінансовими органами на підставі звернення розпорядника бюджетних коштів, тоді як сам розпорядник відповідає за пошук виконавців, здатних реалізувати заплановані дії.

Таким чином, дієвість безпекової ініціативи значною мірою залежить від коректності її включення до бюджетного процесу [15, с. 371], що передбачає чітке дотримання встановлених процедур та розуміння логіки руху бюджетних ресурсів.

Бюджетні ресурси на всіх рівнях формуються та використовуються в межах бюджетних програм, які виступають основним інструментом планування та реалізації публічних видатків. Бюджетна програма є комплексним документом, що включає паспорт програми, перелік заходів, фінансові показники та обґрунтування ефективності витрачання коштів, визначення виконавців, результативні індикатори, а також формулювання цілі, на досягнення якої спрямовуються бюджетні кошти. Відтак фінансування може здійснюватися лише за умови, що необхідні видатки попередньо закладено у відповідній програмі.

Для реалізації бюджетних програм визначаються головні розпорядники бюджетних коштів – структурні підрозділи або окремі установи органів місцевого самоврядування, уповноважені отримувати та використовувати бюджетні ресурси з метою виконання передбачених програмою заходів. Призначення відповідального виконавця програми здійснюється головним розпорядником за погодженням із місцевим фінансовим органом. Такий виконавець відповідає за цільове та ефективне використання бюджетних коштів протягом усього періоду реалізації програми у межах визначених бюджетних призначень.

Особливо важливо враховувати, що виконавцями заходів безпекового спрямування можуть бути не лише юридичні особи, зокрема громадські організації, а й фізичні особи зі спеціальним правовим статусом, наприклад фізичні особи-підприємці або адвокати. Це розширює можливості громади щодо вибору компетентних суб'єктів для реалізації безпекових ініціатив [16, с. 410].

Заходи програми є конкретними активностями, передбаченими в межах бюджетної програми, на реалізацію яких закладено фінансування. Усі прийняті програми громади інтегруються до так званої «зведеної програми», що представляє собою

Програму соціально-економічного та культурного розвитку населеного пункту.

До цієї програми додається додаток, у якому наведено перелік усіх цільових програм, запланованих до виконання протягом відповідного бюджетного року. Саме ці цільові програми можуть бути профінансовані та реалізовані у громаді в межах встановленого періоду [17, с. 110].

Таким чином, для реалізації безпекової ініціативи та забезпечення її фінансування необхідно ініціювати прийняття відповідної бюджетної програми в громаді або здійснити перегляд існуючих програм із метою включення до них безпекового напрямку та забезпечення фінансування відповідних заходів.

Для успішної реалізації безпекової ініціативи потрібна наявність окремої цільової програми, присвяченої безпеці, наприклад програми «Безпечне місто», «Безпековий паспорт» або іншої програми, пов'язаної з напрямками безпеки, коли фінансування певних заходів, наприклад освітлення вулиць, інтегрується у відповідні місцеві програми. Крім того, важливим є передбачення безпекових заходів у конкретному плані дій [18, с. 6], що додається до програми, а також формування кошторису видатків, у межах якого здійснюється фінансування.

Процес включення видатків на безпекову ініціативу до місцевого бюджету необхідно розпочинати на початку року, якщо планується отримання фінансування на наступний рік. При цьому корисним є використання бюджетного календаря (табл. 1), оскільки вже у серпні місцеві фінансові органи здійснюють аналіз виконання та ефективності поточних бюджетних програм і розпочинають планування бюджету на наступний рік. Тому на цей момент доцільно мати обґрунтовану та підтримувану громадою пропозицію безпекової ініціативи, що дозволить забезпечити її фінансування у наступному бюджетному періоді.

При розробці та впровадженні безпекових програм необхідно враховувати особливості бюджетного процесу. Якщо у громаді планується прийняття нової безпекової програми або внесення змін до чинної з метою розвитку відповідного напрямку, слід враховувати механізми ініціювання та затвердження таких програм. Ініціатором розробки нової бюджетної програми може бути будь-який суб'єкт, проте питання її розгляду на сесії місцевої ради може винести голова ради, окремий депутат або коаліція депутатів.

Таблиця 1 Бюджетний календар

Бюджетний календар	
Аналіз виконання програм та паспортів програм	Вересень
Прийняття рішення щодо включення бюджетних запитів до проєкту місцевого бюджету	10 грудня
Узгодження з розпорядниками коштів та головними розпорядниками коштів пропозицій проєкту місцевого бюджету з питань: - пріоритетності бюджетних програм; - відповідності формування бюджету розвитку; - планів соціально-економічного розвитку.	20 грудня
Формування проєкту місцевого бюджету: - на плановий рік (надходжень загального та спец. фондів); - бюджету розвитку.	25 грудня
Оприлюднення проєкту бюджету та бюджету розвитку	30 грудня
Затвердження рішення про місцевий бюджет сесією відповідної ради	2 тижні після оприлюднення

Джерело: розроблено автором на основі [19, 20, 21]

Проєкт програми проходить процедуру розгляду на депутатських комісіях, де відбувається її погодження або відхилення (рис. 1). У разі схвалення програми наступним етапом є голосування за неї на сесії ради [22, с. 6]. Підтримана депутатами програма включається до переліку програм соціально-економічного розвитку громади. Якщо для неї передбачено фінансування конкретних заходів, розпорядник бюджетних коштів планує відповідні

витрати, закладає кошти на виконання програми та організовує фінансування для її виконавців.

Варто зазначити, що реалізація окремих програм може не вимагати фінансового забезпечення у випадках, коли передбачені заходи не потребують додаткових витрат. У зв'язку з цим важливим фактором ефективного лобювання безпекових ініціатив є наявність обґрунтованих та максимально наближених до реальних умов розрахунків необхідних витрат.

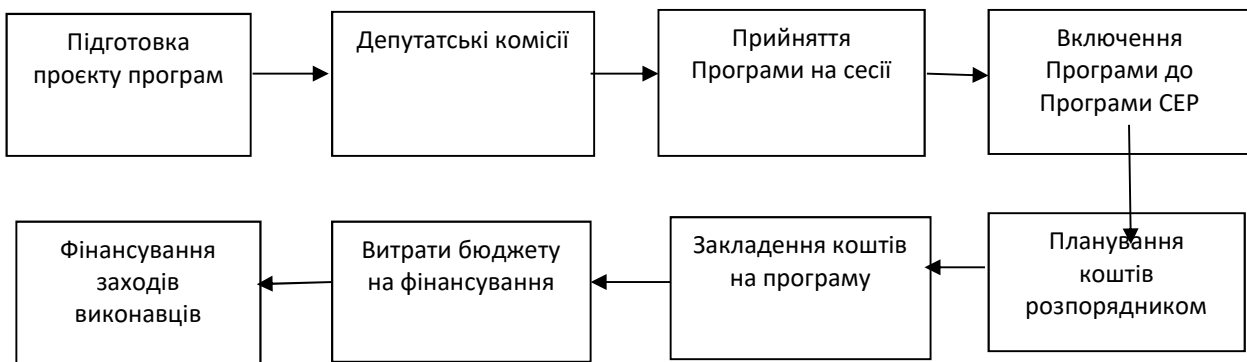

Рисунок 1 - Бюджетний процес

Джерело: розроблено автором на основі [23, 24]

Фінансування заходів, спрямованих на вирішення безпекових проблем, може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету. На сьогодні в державному бюджеті для територіальних громад передбачено значні обсяги фінансування безпекових проєктів через Фонд регіонального розвитку інфраструктури, який забезпечує розподіл субвенцій у громадах через Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР).

Кошти ДФРР можуть використовуватися для розроблення проєктної, містобудівної та планувальної

документації, підвищення якості надання адміністративних послуг, створення сучасних систем управління громадою, реконструкції, переобладнання та перепрофілювання будівель бюджетних установ, а також для нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту вулиць, доріг, мостів і пішохідних переходів. Крім того, фінансування може передбачати закупівлю транспортних засобів для підвезення дітей до навчальних закладів та транспортних засобів спеціального призначення [25, с. 55].

Розглянемо приклад діяльності Міністерства молоді та спорту України. Хоча профільне міністерство формально не пов'язане безпосередньо з безпековими проблемами, молодіжні ініціативи громадських організацій потенційно можуть бути спрямовані на вирішення питань безпеки у громадах.

Існує наказ Міністерства, який регламентує реалізацію програм, проєктів та заходів у сфері молоді та містить положення щодо використання коштів для здійснення державної політики у молодіжній сфері та надання державної підтримки молодіжним громадським організаціям. Міністерство може забезпечувати фінансову підтримку таких проєктів та їх виконання, включаючи ініціативи, спрямовані на підвищення безпеки.

Аналогічним чином здійснюється фінансування дитячих та молодіжних громадських організацій, що працюють із проблемами дітей, молоді, жінок та сім'ї, де потенційними об'єктами підтримки можуть виступати проєкти безпекового характеру, наприклад щодо запобігання домашньому насильству. Крім того, державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021–2025 роки також є можливим джерелом фінансування безпекових ініціатив молоді, при цьому схема фінансування подібна до вже розглянутої.

Для ефективного планування безпекових ініціатив доцільним є ознайомлення з програмами, що фінансуються за рахунок обласного бюджету. Першим кроком у цьому процесі може бути запит до обласної державної адміністрації для отримання відповідної інформації.

На регіональному рівні існує перелік місцевих програм, що реалізуються за рахунок коштів обласного бюджету та можуть включати фінансування заходів, пов'язаних із безпекою. При цьому важливо зазначити, що пропозиції щодо включення відповідних витрат і конкретних заходів до обласного бюджету можуть надходити від представників громадськості.

Фінансування безпекових ініціатив у громадах може здійснюватися не лише через цільові місцеві програми безпеки, а й через інші програми, що реалізуються за рахунок місцевих бюджетів. Зокрема, значення для отримання фінансування мають програми розвитку громадянського суспільства, які запроваджені практично у всіх громадах: програми сприяння соціальному становленню молоді та сім'ї, програми підтримки місцевих соціальних ініціатив, а також програми розв'язання соціальних проблем

шляхом впровадження механізму соціального замовлення.

Впровадження програм соціального замовлення передбачає створення робочих або ініціативних груп, проведення діагностики соціальних проблем, розробку рекомендацій щодо наповнення програми, прийняття органами місцевого самоврядування рішення про затвердження положення про соціальне замовлення, планування фінансування та проведення конкурсу соціального замовлення. Важливим джерелом фінансування безпекових проєктів також є громадський бюджет (бюджет участі), який належить до найпоширеніших механізмів підтримки подібних ініціатив.

Висновки. Таким чином, для реалізації безпекових ініціатив за рахунок коштів громади необхідно, щоб ідея або пропозиція щодо покращення безпекової ситуації в громаді була підтверджена запитом громади, що може включати опитування, оцінку ризиків і вигод, а також обґрунтовані фінансово-економічні розрахунки, які надають їй статус повноцінного суспільного проєкту.

Процес впровадження такої ініціативи передбачає ознайомлення з механізмами бюджетного процесу, а лобювання пропозиції доцільно розпочинати на початку року для забезпечення її фінансування у наступному бюджетному періоді. Для забезпечення фінансування ініціативи необхідно включити її до заходів окремої бюджетної програми, яка має бути затверджена відповідним органом місцевого самоврядування, або внести зміни до вже існуючої місцевої програми.

Крім цільових місцевих програм безпеки, для фінансування безпекових ініціатив можуть бути використані громадський бюджет, програми підтримки місцевих соціальних ініціатив, ініціативи в межах програм розвитку громадянського суспільства, програми розв'язання соціальних проблем через впровадження механізму соціального замовлення, а також програми обласних бюджетів та кошти Державного фонду регіонального розвитку.

Реалізація бюджетної ініціативи може забезпечуватися не лише за рахунок бюджетних коштів, а й шляхом залучення фінансових ресурсів донорських організацій та використання механізмів публічно-приватного партнерства. У цьому контексті важливим інструментом є розрахунок бюджету майбутнього проєкту, який дозволяє обґрунтувати необхідні витрати та забезпечити ефективне планування фінансування.

Література:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695 ; станом на 6 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>.
2. Калиновський А. О., Брецько Ю. М., Смаглій А. О. Аналіз моделей розвитку людського капіталу в умовах повоєнного відновлення України. *Академічні візії*. 2024. Вип. 31/2024. С. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11296440>.
3. Shebanina O., Kormyshkin I., Kliuchnyk A., Reshetilov G., Allakhverdiyeva I. Peculiarities of insurance of subjects of the closed cycle technology sphere. *Scientific Horizons*. 2022. №25(10). P. 119-126. DOI:10.48077/scihor.25(10).2022.119-126.

4. Професійна мобільність та безпека: як ефективно використовувати соціальні мережі для кар'єрного розвитку / І. В. Бацуровська, Г. С. Кашина, В. М. Курепін, В. В. Любарець. *Вісник науки та освіти*. 2025. №2(32). С. 787-799. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2\(32\)-787-799](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-787-799).
5. Klyuchnik A. V., Kormyshkin, Y. A., Galunet, N. I., Mukharsky I. G., Kamashev A. V. The impact of amalgamated territorial communities infrastructure on the formation of their competitive advantages. *International Journal of Management*. 2020. №11(5). P. 1045-1057. DOI:10.34218/IJM.11.5.2020.096.
6. Khrystenko O., Oliinyk T., Tabatskova G., Potochylova I., Rybachuk V. Forecasting regional development of the agricultural sector in the context of economic instability. *Ekonomika APK*. 2025. №32(2). P. 113-126. DOI: <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/2.2025.113>.
7. Курепін В. М. Іваненко В. С. Взаємодія місцевих органів влади та засобів масової інформації як фактор реалізації інформаційної політики при надзвичайних ситуаціях. *Modern Economics*. 2025. №49(2025). С. 124-132. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-17).
8. Іваненко В. С. Контroversійність ситуації із децентралізації влади під час воєнного стану. *Шевченківська весна – 2025: публічне управління та державна служба: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених*, м. Київ, 26 березня 2025р. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2025. С. 48-51. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21434>.
9. Іваненко В. С. Адаптація публічних обговорень в онлайн-режимі за допомогою онлайн-інструментів. *Публічне управління в Україні: історичний досвід та перспективи розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 лют. 2025 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, Н. М. Корчак, Л. В. Гонюкової. Київ: ННПУДС КНУ імені Тараса Шевченка, 2025. С. 441-443. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21069>.
10. Аберніхіна І., Божанова О. Фінансовий менеджмент та його базові концепції в контексті сучасного стану економіки України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. №2(116). С. 134-140. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-19>.
11. Kovalenko D., Petrychuk S., Kushniruk V., Banyeva I., Meish A. Financial Aspects of Maintaining Business Activities in the Face of Unexpected Changes. *Economic Affairs (New Delhi)*. 2023. №68(1). P. 17-26. DOI:10.46852/0424-2513.1s.2023.3.
12. Ключник А. В., Мухарський І. Г. Співробітництво територіальних громад Миколаївської області: стан і напрями активізації. *Трансформація системи міжнародних, національних та локальних ринків = Transformation of System of International, National, and Local Markets* : Мат. міжн. наук.-практ. конференції, 29-30 квітня, 1 травня 2020 року, Чернівці (Україна) – Сучава (Румунія). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. С. 89-91. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9059>.
13. Курепін В. М., Самойленко О. О., Бацуровська І. В. Кібергігієна цифрового освітнього середовища як складова системи безпеки праці та життєдіяльності. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. №11(19). С. 255-268. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11\(19\)-255-267](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11(19)-255-267).
14. Мельник М.І., Мединська Т.В. Механізми підтримки і стимулювання розвитку підприємницького сектору України в умовах війни. *Академічні візії*. 2024. №36. URL : <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1396/1268>.
15. Прокопенко Н. С., Полторак А. С., Головка М. Й. Податковий інструментарій «детінізації» української економіки: ключові пріоритети. Держава. Фіск. Великий бізнес : монографія / під редакцією професорів В. Федосова, А. Крисоватого, В. Опаріна ; під науковим керівництвом В. Федосова. Київ : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2025. С. 367-377. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22349>.
16. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.
17. Ivanenko T. Ya., Rovinsky V. Developing an Enterprise Logistics Strategy under Market Instability. *Modern Economics*. 2025. №51. P. 109-113. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V51\(2025\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-13).
18. Howell C., Maimon D., Muniz C., Kamar E., Berenblum T. Engaging in cyber hygiene: the role of thoughtful decision-making. *Frontiers in Psychology*. 2024. Vol. 15. Art. 11576173. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11576173/>.
19. Підходи до складання місцевих бюджетів – 2024: особливості та новели. *Всеукраїнська Асоціація об'єднаних територіальних громад*. 2023. URL: <https://hromady.org/pidxodi-do-skladannya-miscevix-byudzhetiv-2024-osoblivosti-ta-novel/>.
20. Сухорукова А. Л. Напрями оптимізації механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах євроінтеграційних викликів // *Управління системою фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування* : всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 16-18 листопада 2022 року). Миколаїв. МНАУ. 2022. С. 124-126. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15415>.
21. Прогонюк Л. Особливості надання соціальних послуг під час воєнного стану як соціальна проблема. *Публічне управління в Україні: історичний досвід та перспективи розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 лютого 2025 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, Н. М. Корчак, Л. В. Гонюкової. Київ : ННПУДС КНУ імені Тараса Шевченка, 2025. С. 161-162. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21043>.
22. Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 р. №1159 ; станом на 18 берез. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-p#Text>.
23. Щур Р., Припхан І., Урбанович М. Дослідження ефективності використання фінансових інструментів відновлення та розвитку територіальних громад України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. №1(41). С. 337-350. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1\(41\)-337-350](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1(41)-337-350).
24. Shebanin V., Kormyshkin Iu., Ruzhniak M., Reshetilov G., Kormyshkina I. Formation of complex community restoration management models in the context of sustainable agricultural development. *Scientific Horizons*. 2025. Vol. 28(2). P. 116-128. DOI: <https://doi.org/10.48077/scihor2.2025.116>.
25. Shebanin V., Shebanina O., Kormyshkin Y. Implementation of circular economy principles to promote the development of rural areas. *Ekonomika APK*. 2024. №31(2), P. 51-59. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202402051>.

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020). *On the approval of the State Regional Development Strategy for 2021-2027*. №695-2020-n. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-n#Text>.
2. Kalinovskiy, A. O., Bretsko, Yu. M., & Smahlii, A. O. (2024). Analysis of human capital development models in the context of post-war recovery in Ukraine. *Academic Visions*, 31, 1-12. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1128>.
3. Shebanina, O., Kormyshkin, I., Kliuchnyk, A., Reshetilov, G., & Allakhverdiyeva, I. (2022). Peculiarities of insurance of subjects of the closed cycle technology sphere. *Scientific Horizons*, 25(10), 119-126. doi:10.48077/scihor.25(10).2022.119-126.
4. Batsurovska, I., Kashyna, G., Kuryepin, V., & Lyubarets, V. (2025). Professional mobility and security: how to effectively use social networks for career development. *Bulletin of Science and Education*, 2(32), 787-799. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2\(32\)-787-799](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-787-799).
5. Klyuchnik, A. V., Kormyshkin, Y. A., Galunets, N. I., Mukharsky, I. G., & Kamashev, A. V. (2020). The impact of amalgamated territorial communities infrastructure on the formation of their competitive advantages. *International Journal of Management*, 11(5), 1045-1057. doi:10.34218/IJM.11.5.2020.096.
6. Khrystenko, O., Oliinyk, T., Tabatskova, G., Potochylova, I., & Rybachuk, V. (2025). Forecasting regional development of the agricultural sector in the context of economic instability. *Ekonomika APK*, 32(2), 113-126. <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/2.2025.113>.
7. Kurepin, V., & Ivanenko, V. (2025). Interaction Between Local Authorities and the Media as a Factor in Implementing Information Policy in Emergency Situations. *Modern Economics*, 49, 124-132. [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-17).
8. Ivanenko, V. S. (2025, March 26). *Controversiality of the situation with the decentralization of power during martial law* [Conference presentation abstract]. Shevchenko Spring – 2025: public administration and civil service, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine, 48-51. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21434>.
9. Ivanenko, V. S. (2025, February 18). *Adaptation of public discussions online using online tools* [Conference presentation abstract]. Public administration in Ukraine: historical experience and development prospects, National Institute of Public Health of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine, 441-443. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21069>.
10. Abernikhina, I., & Bozhanova O. (2025). Financial management and its basic concepts in the context of the current state of Ukrainian economy. *Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series «Economic Sciences»*. 2(116), 134-140. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-19>.
11. Kovalenko, D., Petrychuk, S., Kushniruk, V., Banyeva, I., & Meish, A. (2023). Financial Aspects of Maintaining Business Activities in the Face of Unexpected Changes. *Economic Affairs (New Delhi)*, 68(1), 17-26. doi:10.46852/0424-2513.1s.2023.3.
12. Kliuchnyk, A. V., & Mukharskyi, I. H. (2020, April 29-30, May 1). *Cooperation of territorial communities of Mykolaiv region: Status and directions for intensification* [Conference presentation abstract]. Transformation of System of International, National, and Local Markets, Chernivtsi National University named after Yu. Fedkovych, Chernivtsi, Ukraine, 89-91. <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9059>.
13. Kurepin, V., Samoilenko, O., & Batsurovska, I. (2025). Cybersecurity of the digital educational environment as a component of the labor and life safety system. *Society and National Interests*, 11(19). [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11\(19\)-255-267](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-11(19)-255-267).
14. Melnyk, M., Medynska, T. (2024). Mechanisms of support and stimulation of the development of the entrepreneurial sector of Ukraine under wartime conditions. *Academic Visions*, 36. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1396/1268>.
15. Prokopenko, N. S., Poltorak, A. S., & Holovko, M. Y. (2025). *Podatkoviy instrumentarii "detinizatsii" ukraïnskoi ekonomiky: kliuchovi priorytety*. (V. Fedosov, A. Krysovaty, & V. Oparin, Eds.). Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22349>.
16. Kurepin, V. M., Kurepin, D. V., & Ivanenko, V. S. (2025). *Tsyvilnyi zakhyst: navchalnyi posibnyk dlia zdobuvachiv druhoï (mahisterskoho) rivnia vyshchoï osvity dennoi ta zanochnoi form zdobuttia vyshchoï osvity*. MNAU. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/>.
17. Ivanenko, T. Ya., & Rovinskyi, V. (2025). Developing an Enterprise Logistics Strategy under Market Instability. *Modern Economics*, 51, 109-113. [https://doi.org/10.31521/modecon.V51\(2025\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-13).
18. Howell, C., Maimon, D., Muniz, C., Kamar, E., & Berenblum, T. (2024). Engaging in cyber hygiene: the role of thoughtful decision-making. *Frontiers in Psychology*, 15, 11576173. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC11576173/>.
19. All-Ukrainian Association of United Territorial Communities. (2023, October 19). *Approaches to drawing up local budgets - 2024: features and novelties*. <https://hromady.org/pidxodi-do-skladannya-miscevix-byudzhetiv2024-osoblivosti-ta-novelii/>.
20. Sukhorukova, A. L. (2022, November 16-18). *Directions for optimizing mechanisms of state regulation of financial and economic security of enterprises in the context of European integration challenges* [Conference presentation abstract]. Management of the system of financial and economic security of socio-economic systems of different levels of functioning, Mykolajiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine, 124-126. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15415>.
21. Prohonyuk, L. (2025, February 18). *Peculiarities of providing social services during martial law as a social problem* [Conference presentation abstract]. Public administration in Ukraine: historical experience and development prospects, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine, 161-162. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21043>.
22. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). *On approval of the procedure for development, public discussion, coordination of comprehensive recovery programs of a region, territorial community (or its part) and amendments thereto*. №1159-2022-n. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-n#Text>.
23. Shchur, R., Pryphan, I., & Urbanovich, M. (2025). Research on the effectiveness of using financial instruments for the restoration and development of territorial communities of Ukraine. *Problems and prospects of economics and management*, 41, 337-350. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1\(41\)-337-350](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1(41)-337-350).
24. Shebanin, V., Kormyshkin, Yu., Ruzhniak, M., Reshetilov, G., & Kormyshkina, I. (2025). Formation of complex community restoration management models in the context of sustainable agricultural development. *Scientific Horizons*, 28(2), 116-128. <https://doi.org/10.48077/scihor2.2025.116>.
25. Shebanin, V., Shebanina, O., & Kormyshkin, Y. (2024). Implementation of circular economy principles to promote the development of rural areas. *Ekonomika APK*, 31(2), 51-59. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202402051>.

